

*

MURÁNSKA PLANINA, SLOWAKIJE – 30 NOVEMBER 2016:

Na een trektocht van vijf uur ben ik bij de berghut aangekomen. Het is gemeen koud; de thermometer, gesmolten in de vorm van een vleermuis en door de gespreide vleugels op ooghoogte aan de voordeur gespijkerd, al half doorgeroest, tekent -25 graden aan. Er ligt een halve meter sneeuw en het blijft maar sneeuwen. De lucht ruikt naar natte steen. Door de inspanning zweet ik me kapot. Mijn lichaam rilt onophoudelijk. Ik heb krampen in mijn linkerkuit en terwijl ik sta te bibberen krijgen mijn vingers het slot maar met moeite open.

De hut ligt op een hoogte van 900 meter. In de verte, boven de heuvels, zie ik de paarsroze sluier van de zonsondergang. De hele middag, tijdens het lopen, lette ik op de sporen in de sneeuw, al wist ik wel dat ik er geen vinden zou zo dicht tegen het wandelpad aan en met de aanhoudende sneeuwval. Lynxen laten zich maar zelden zien. Eindelijk krijg ik het slot open. Het ruikt er naar bederf. In de verste hoek ligt een hoop

as, zomaar op houten planken. Geen stromend water, geen elektriciteit en het houtkacheltje, bijzonder kunstzinnig in zijn witemailen cocon, krijgt de ruimte amper opgewarmd. Ik pak mijn spullen uit, hang mijn natte kleren op aan een paar grote nagels in de balken en klap het veldbed open vlak naast de kachel, die na een poos feller brandt en een gonzend luchtzuigend geluid maakt waarbij af en toe een zuchtje rook uit het trekgat puft. De stoel bokt als ik erop ga zitten om de omschrijving en voorwaarden van het wetenschappelijke project over de Euraziatische lynx te lezen. Af en toe schuiven met groot geraas blokken sneeuw van het dak. Ik kan me niet concentreren. In de hoek staat een geblutste emmer. Ik loop ermee naar buiten, vul hem met sneeuw en zet hem naast de kachel. Door het raam zie ik het bouwsel, op een tiental meter van de hut, dat de wc moet zijn. De wolken hangen zwaar en laag boven het landschap en in alle grijsheid is het moeilijk te ontwaren waar de heuveltoppen ophouden en de lucht begint. Opnieuw sputtert de stoel tegen als ik erop ga zitten. Een van de schroeven in de poten zit half los. Ik spreid mijn benen. Na nog een poos in het blauwige avondlicht door de papieren te hebben gebladerd en hier en daar wat notities te hebben gemaakt, ben ik moe. Toch pak ik nog even mijn lap-top uit de rugzak en tik een poos verder in dit dagboek. Ik moet zuinig zijn met de batterij.

In de bergen valt de nacht als een bliksemschicht. Het sneeuwen is gestopt. De lucht is opengebroken, roetzwart en bezwermd met sterren. De geur van natte steen is verdwenen; nu waart er een mist rond, niet hoger dan mijn schouders, door de lichtkracht van de hemellichamen verbleekt. Ik sta

buiten, de geluiden van de nakende jacht om me heen: bladeren die ritselen in windstille, de holle kras van een uil. Een wolf huilt mijn aanwezigheid rond. Op een tak zie ik het zwarte silhouet van een vogel, slapend weggestoken in zijn veren. Er is geen maan. Motregen begint uit de lucht te vallen. Ik sluit de deur achter me, draai de grendel een kwartslag en schuif de punt ervan in het gat. De kachel krijgt nog een paar blokken. De slaapzak voelt warm aan als ik erin kruip.

Dof getrappel. Herten. Aan de stapgeluiden van hun hoeven op de bevroren sneeuw te horen, bevinden ze zich dicht bij de hut. Ze schrapen zelfs met hun enden tegen de balken. Ik ken het verschijnsel: daar waar mensen zijn, komen wolven niet. Ze hebben me geroken en zoeken veiligheid tijdens de nacht. Ik zie de dieporanje gloed van de kolen, afgetekend als een grillige lijn rondom de randen van het kacheldeurtje dat is kromgebogen door de hitte en tast naar een blok hout. Ik open het deurtje, gooi het erin, kijk naar de warreling van vonken tegen de zwarte achtergrond. Het doet me denken aan het schild van een vuurwants.

Elke ochtend, zo rond een uur of vijf, zonder uitzondering, omringd door de ondergesneeuwde stilte van de buitenwereld, hoor ik in een balk (het komt van boven, schat ik in, ergens in het plafond) een klop – klop – klop – klop – klop, dan een korte pauze en weer klop – klop – klop – klop – klop: de liefdesroep van het doodskloppertje (hij die met zijn kop tegen het hout klopt om zijn maagd te vinden), de houtwormkever. Een beestje dat door staal en beton en geïmpregneerd hout zeldzaam is geworden. Die harde romantiek die me elke ochtend kloppend wekt, bevalt me. Buiten is het nog donker.

Ik hoor de herten. Ze slapen dicht tegen elkaar aan, een paar meter vanwaar ik lig.

Zodra het licht is verken ik de nabije omgeving, vind er, behalve de pootafdrukken van herten, hoenders en een enkele wilde kat, geen sporen. De hele dag blijft de zon verscholen achter een ijzige nevel.

*De dagen daarna klaart het op en trek ik verder de heuvels en valleien in. Het is een wondermooie regio met vele kloven en dolines. Op de zuidelijke, zonbeschenen rotsen, weet ik dat daar in de lente de *Daphne arbuscula* met haar lilaroze bloemblaadjes bloeit. Nu is het er kaal.*

Op een van die tochten gebeurt er iets wat ik nooit eerder heb meegemaakt: door de intense vriescou verliezen twee koolmezen hun angst. Om aan de snijdende wind te ontsnappen en op te warmen heb ik op een plek, beschut door laag-groei en rotsen, een vuurtje gemaakt. Ik zit er al een poos wanneer opeens een koolmeesje op mijn linkerarm landt. Even later nog een. Ze blijven er zitten, hun veren schuddend, niet te dicht bij het vuur, met z'n tweetjes tegen elkaar aan gedrukt en niet eens bang wanneer ik beweeg om met mijn vrije arm in mijn rugzak te tasten op zoek naar mijn fototoestel. Na een paar minuten vliegen ze weer weg. Nadat ik het vuur heb gedoofd en verder ben getrokken, stuit ik op het halfbevoren karkas van een auerhoen, een forse haan. Het ligt er niet langer dan een uur, schat ik. Ik zoek naar sporen, maar vind niks. Het kan een wilde kat zijn of een vos. Een lynx zou de prooi beter verstoppen, om later terug te keren. Op mijn stafkaart zet ik toch een kruisje. Ik trek verder. Hoog op een plateau aangekomen tuur ik de vallei in en zie ik een

zwerm zwarte bewegende stippen: een kudde Hucul-paarden die zich tegoed doet aan wat onder de dikke sneeuwlaag nog aan vegetatie rest. Ik weet dat ze in de winter worden bijgevoerd. In die dagen vind ik slechts één keer een ondiep ligspoor van een lynx en een vijftal afdrukken van de brede, gevoerde poten, maar door de sneeuwval kan ik de richting waarin hij is gelopen niet meer achterhalen. Toch voel ik me bespied. Wanneer je een lynx zoekt, heeft hij je al lang gezien. Ze besluipen hun prooi geruisloos, slaan razendsnel toe. Ik daal af, passeer een aantal tegen elkaar aan leunende hoekige rotsblokken en zie een klein gat. De ingang van een grot. Op mijn hoede blijf ik staan en luister. Na een vijftal minuten steek ik er mijn hoofd door, schijn met een zaklamp in de donkerte. De grot is groter dan verwacht. Ik wacht nog een poos en kruip dan door de opening. Het is er warmer; ik kan recht op lopen. Overal vleermuizen in winterslaap. Druipstenen. Ik voel me er op mijn gemak en blijf er tot de kracht van de lichtbundel van mijn zaklamp begint af te nemen en ik hem uitschakel. Ik zit nog een hele poos in het halfdonker, rug tegen een rotswand. Het is er zo rustig. Zo veilig. Voor ik vertrek schakel ik nog even de lamp aan om een kruisje te zetten op mijn kaart. Hier wil ik nog eens terug komen.

Weer in de hut schrijf ik mijn bevindingen op. De eerste week passeert zonder nog meer sporen te vinden (ook geen van wolven, trouwens) en ik merk dat ik daardoor geïrriteerd raak. Ik gun mezelf geen rust, lig soms al wakker voordat de romantische doodsklop aanvangt. De tweede week begint al even ontmoedigend. Sneller dan vroeger raak ik mijn geduld kwijt als ik niet vind waarvoor ik gekomen ben. Na weer een

aantal dagen te hebben rondgetrokken, waarbij ik mijn kompas ben kwijtgeraakt – het moet uit mijn jaszak zijn gevallen toen mijn voet in een klein zinkgat schoot en ik hard neerkwam –, raak ik zodanig gefrustreerd dat ik besluit mijn zinnen te verzetten en naar de ruïnes van Muránsky hrad te gaan. Dat was ooit een middeleeuws bandietenhol. Veel later viel het kasteel in de handen van Széchy Mária, ook wel de Venus van Muráň genoemd. Ze was een onverzettelijke dame die scheidde van haar tweede echtgenoot om met de liefde van haar leven te trouwen. Ze deed alles voor hem. Door bedrog liet ze zijn soldaten het kasteel binnen sluipen om het te veroveren en stortte zo haar eigen familie in het ongeluk.

Ik loop op een houten balustrade naar de uiterste punt van het klif waarop de ruïne rust en daar, op dat moment, tot mijn verbazing, pronkt een mannetjesedelhart. Wat deed hij daar? Hij kan geen kant op, duwt met zijn billen tegen de houten reling die kraakt en hem slechts een halve meter scheidt van de afgrond, zijn gewei met witte punten laag tegen de grond, in de aanvalshouding. Als het dier beseft dat het niet kan weglopen en ik ook niet wijk, twijfelt het geen seconde en chargeert, borstspieren trillend. Tijd om me om te draaien en weg te lopen is er niet. Ik kan niet anders dan de eerste stoot opvangen, er niet met mijn volle gewicht tegenin gaan, want dan raak ik gewond, maar achterwaarts meebuigen, omvallen, terwijl ik al mijn macht en gewicht gebruik om me op slechts één kant van het gewei te richten, zijn kop scheef te trekken en hopen dat hem dat genoeg afschrikt. Dat lukt. Ik heb ook nog twee meevallers: de rechterkant van zijn gewei, de kant waar ik aan hang, blijft steken tussen de bal-

ken van de reling. Hij trappelt met zijn voorpoten, probeert me te raken. Zijn ademstoten slaan tegen mijn wang. Het dier loeit en briest, kwijlt op mijn gezicht. Ik besef dat wanneer het zich los zal weten te wurmen, wat het door heftige rukken en stoten almaar probeert, ik niet de kracht zal hebben mij aan het gewei vast te blijven klampen. De tweede meevaller: er ligt ijs en bevroren sneeuw op de vloerplanken. Op het juiste moment, voordat het gewei met een geluid van versplinterend hout tussen de balken uit schiet, laat ik het los, rol me op mijn zij en schop uit alle macht tegen zijn voorpoten die wegglijden. Hij valt zijdelings, op de schouder; zijn buik is viltig, de kleur van dikke room, zijn wintervacht grijs. Hij probeert rechtop te krabbelen, maar ik heb zijn voorpoten in een klem, mijn hoofd dicht bij de borst, zo kan hij me niet raken met zijn wapens. Ik zie dat de doorgang vrij is, dat als ik hem een schop in zijn mooie romige onderbuik geef, hij op zal springen en weglopen. Hij is banger van mij, dan ik van hem. En hier, terwijl ik op het koude hout lig en worstel met dat hert waarvan ik de voorpoten omklem, verlies ik mijn respect voor het dier. Het is niet eens opgewassen tegen de kracht van een man die in dit landschap niet thuishoort. Het beest slaat met zijn kop, probeert me toch met zijn gewei te pakken te krijgen. Het zit hijgend op zijn knieën en ik lig halvelings onder hem. Ik voel hoe het opgeeft, beleef daar bevrediging aan. Dan woede. Ik tast naar het mes dat ik op trektochten altijd bij me heb, pak het uit mijn broekzak. Terwijl ik slechts met één arm beide poten nog omklem steek ik het in de witte buik, ruk het los, steek het er nog eens in en snijd de vacht met een paar heftige halen een eind open. Brij,

warm en zacht, glijdt over mijn handen en onderarmen, op mijn borst. De poten schokken in het ijs. Zijn kop, in een knik op de nek, leunt op vertakkingen van het gewei, zodat het lijkt of hij zich alsnog probeert op te richten. Ik blijf liggen onder het leeglopende beest. Ik denk dat ik zelfs even ben weggedommeld. Op de bemoste rotsranden van de ruïne strijken steeds meer raven neer. Na een poos wrik ik me onder het kadaver vandaan en zonder het nog een blik waardig te gunnen vertrek ik.

Terug in de hut stook ik de kachel zo heet dat mijn longen pijn doen en het moeilijk is om adem te halen. Ik gooi mijn bebloede kleren op een hoop en ga naakt op de grond zitten. Opnieuw schuiven grote blokken sneeuw onder zwaar geschraap van het dak af, ontstaan er hopen rondom de hut, die ervoor zorgen dat het binnen nog warmer kan worden dan het al is. Na een paar uur val ik in slaap en word pas tegen de middag van de volgende dag wakker. Nog steeds naakt en klam van het zweet. Het water in de emmer is lauw als ik mijn handen erin steek om mijn gezicht te wassen. De lokroep van het doodskloppertje is vanochtend aan me voorbijgegaan. Ik besluit terug te lopen om beter te begrijpen wat er is gebeurd, want de duivel zit in het detail. Onbegrip, erger nog, wroeging knaaft de hele tocht een gat door mijn gedachten. In mijn tas zoek ik naar een proefbuis. Wanneer ik er aankom zie ik dat slechts een klein deel van het hert is aangevreten. De raven zitten stil, dicht bij elkaar. Ze stralen rust en voldoening uit, kijken me toch argwanend aan. Ik snijd de zaadzak open, vang wat van het gestolde, traaglopende slijm op in het buisje, onderzoek het dier en kan niet anders dan conclude-

ren dat het geen ziek exemplaar betrof. Het was een jong mannetje. De vacht glinstert door de bevroren dauwdruppels. Ik ga naast het dier zitten, op de sneeuw die rozig is door het opgenomen bloed, en aai het over de nek, de neus. Slechts één gedachte – het is niet eens een gedachte, eerder een inzicht – dwingt zich op de voorgrond: de krachtmeting. Ik kan er niet omheen. Het is een strijd waarbij ik mezelf in het nadeel zie. Ik ben maar een mens. Ik weet dat ik op die momenten diepe weerzin voel over mijn opvattingen doordat ik het dier, in al zijn schoonheid gemaakt zoals de natuur het heeft beslist, als een bang, als een lafhartig wezen zie. Waarom koppelt de natuur zuivere kracht en angst aan elkaar?

Verward loop ik terug naar de hut en ga liggen. Het kachelvuur is gedoofd, maar van het metaal straalt nog warmte af. Die dag kom ik mijn bed niet meer uit. De volgende ochtend keer ik terug naar Bratislava.

1

Nicolas stond stil voor de etalage van de artisanale chocolaterie op de hoek van de Sintel- en de Nachtschaduwstraat. Verderop, net voorbij de milde bocht die door een rij huizen aan het zicht werd onttrokken, maar voor het drukste kruispunt van de stad, lag het bedrijf Communication Management Systems waar hij al twintig jaar werkzaam was. Tegen het licht van de lage ochtendzón in, dat langs de boomkruinen streek en die tooide met een roodgouden nevel, hun bladerdak daardoor omkranst, kneep hij zijn ogen tot spleetjes: alleen tijdens de herfstmaanden, bij zonsopgang en -ondergang, toonde het strijklicht de werkelijke kleur van de boombladeren, versterkte die zelfs. Het was iets waar hij tijdens de klokloze uren van de nacht naar uitkeek. In die periode van het jaar vertrok hij eerder dan noodzakelijk naar zijn werk. Dat hij op loopafstand woonde had hij altijd als een voorrecht beschouwd, maar in de herfst achtte hij zich gezegend. Doelgericht